

श्रीमद्धनुमद्गीममध्वांतर्गतारामकृष्णवेदव्यासात्मकलक्ष्मीहयग्रीवायनमः ॥ॐ॥ अर्चितःसंस्मृतोऽध्यातःकी
र्तितःकथितःश्रुतः॥योददात्यमृतत्वंहिसमांरक्षतुकेशवः ॥१॥ तापत्रयेणसंतप्तंयदेतदखिलंजगत् ॥ वक्ष्या
मिशांतयेतस्यकृष्णामृतमहार्णवं ॥२॥ तेनराःपशवोलोकेकिंतेषांजीवनेफलं ॥ यैर्नलब्धाहरेर्दीक्षानार्चि
तोवाजनार्दनः ॥ ३ ॥ संसारेस्मिन्महाघोरेजन्मरोगभयाकुले ॥ अयमेकोमहाभागःपूज्यतेयदधोक्षजः
॥४॥ सनामसुकृतीलोकेकुलंतेनाभ्यलंकृतं ॥ आधारःसर्वभूतानांयेनविष्णुःप्रसादितः ॥५॥ यज्ञानांतप
सांचैवशुभानांचैवकर्मणां ॥ तद्विशिष्टफलंनृणांसदैवाराधनंहरेः ॥६॥ कलौकलिमलध्वंसिसर्वपापहरंहरिं ॥
येर्चयंतिनरानित्यंतेपिवंध्यायथाहरिः ॥७॥ नास्तिश्रेयस्तमंनृणांविष्णोराराधनान्मुने ॥ युगेस्मिस्तामसे
लोकेसततंपूज्यतेनृभिः ॥८॥ अर्चितेसर्वदेवेशेशंखचक्रगदाधरे ॥ अर्चिताःसर्वदेवाःस्युर्यतःसर्वगतोहरिः
॥९॥ स्वर्चितेसर्वलोकेशेसुरासुरनमस्कृते ॥ केशवेकंसकेशिघ्नेनयातिनरकंनरः ॥ १० ॥ सकृदभ्यर्च्यगो
विंदंबिल्वपत्रेणमानवः ॥ मुक्तिभागीनिरातंकीविष्णुलोकेचिरंवसेत् ॥ ११ ॥ शंकरः ॥ सकृदभ्यर्चितोये
नदेवदेवोजनार्दनः ॥ यत्कृतंतत्कृतंतेनसंप्राप्तंपरमंपदं॥१२॥सकृदभ्यर्चितोयेनहेलयापिनमस्कृतः ॥ सया

कृष्णा०

॥ १ ॥

तिपरमंस्थानंयत्सुरैरपिदुर्लभं ॥१३॥ नारदः ॥ समस्तलोकनाथस्यदेवदेवस्यशार्ङ्गिणः ॥ साक्षाद्भगवतो
विष्णोःपूजनंजन्मनःफलं ॥ १४ ॥ पुलस्त्यः ॥ भक्त्यादूर्वाकुरैःपुंभिःपूजितःपुरुषोत्तमः ॥ हरिर्ददातिहि
फलंसर्वयज्ञैश्चदुर्लभं ॥१५॥ विधिनादेवदेवेशःशंखचक्रधरोहरिः ॥ फलंददातिसुलभंसलिलेनापिपूजितः
॥१६॥ नरकेपच्यमानस्तुयमेनपरिभाषितः ॥ किंत्वयानार्चितोदेवःकेशवःक्लेशनाशनः ॥ १७ ॥ धर्मः ॥
द्रव्याणामप्यभावेतुसलिलेनापिपूजितः ॥ योददातिस्वकंस्थानंसत्वयाकिंनपूजितः ॥ १८ ॥ नारसिंहोह
षीकेशःपुंडरीकनिभेक्षणः ॥ स्मरणान्मुक्तिदोनृणांसत्वयाकिंनपूजितः ॥१९॥ ब्रह्मा ॥ गर्भस्थितामृता
वापिमुषितास्तेसुदूषिताः ॥ नप्राप्तायैर्हरेर्दीक्षासर्वदुःखविमोचनी ॥ २० ॥ मार्कण्डेयः ॥ सकृदभ्यर्चितोये
नदेवदेवोजनार्दनः ॥ यत्कृत्यंतत्कृतंतेनसंप्राप्तंपरमंपदं ॥२१॥ धर्मार्थकाममोक्षाणांनान्योपायस्तुविद्यते ॥
सत्यंब्रवीमिदेवेशहृषीकेशार्चनादृते ॥२२॥ तस्ययज्ञवराहस्यविष्णोरमिततेजसः ॥ प्रणामंयेप्रकुर्वतितेषा
मपिनमोनमः ॥२३॥ मरीचिः ॥ अनाराधितगोविंदैर्नरैःस्थानंनृपालज ॥ नहिसंप्राप्यतेश्रेष्ठंतस्मादारा
धयाच्युतं ॥२४॥ अत्रिः ॥ परःपराणांपुरुषस्तुष्टोयस्यजनार्दनः ॥ सचाप्रोत्यक्षयंस्थानमेतत्सत्यंमयोदि

महा०

॥७५८॥

तं ॥२५॥ अंगिराः ॥ यस्यांतःसर्वमेवेदमच्युतस्याव्ययात्मनः ॥ तमाराधयगोविंदंस्थानमग्र्यंयदीच्छसि
॥२६॥ पुलस्त्यः ॥ परंब्रह्मपरंधामयोसौब्रह्मसनातनं ॥ तमाराध्यहरिर्यांतिमुक्तिमप्यतिदुर्लभां ॥२७॥ पु
लहः ॥ ऐंद्रमिंद्रःपरंस्थानंयमाराध्यजगत्पतिं ॥ प्रापयज्ञपतिंविष्णुंतमाराधयसुव्रत ॥२८॥ प्राप्नोत्याराधिते
विष्णौमनसायद्यदिच्छति ॥ त्रैलोक्यांतर्गतंस्थानंकिमुलोकोत्तरोत्तरं ॥२९॥ येस्मरंतिसदाविष्णुंशंखचक्र
गदाधरं ॥ सर्वपापविनिर्मुक्ताःपरंब्रह्मविशंतिते ॥३०॥ ततोनिरुद्धंदेवेशंप्रद्युम्नंचततःपरं ॥ ततःसंकर्षणं
देवंवासुदेवंपरात्परं ॥३१॥ वासुदेवात्परंनास्तिइतिवेदांतनिश्चयः ॥ वासुदेवंप्रविष्टानांपुनरावर्तनंकुतः ॥
॥३२॥ आत्रेयः ॥ योयानिच्छेन्नरःकामान्नारीवावरवर्णिनी ॥ तान्समाप्नोतिविपुलान्समाराध्यजनार्दनं
॥३३॥ ब्रह्मा ॥ बाहुभ्यांसागरंतर्तुंकइच्छतिपुमान्भुवि ॥ वासुदेवमनाराध्यकोमोक्षंगंतुमिच्छति ॥३३॥
कौशिकः ॥ अनाराधितगोविंदायेनरादुःखभागिनः ॥ आराध्यवासुदेवंस्युर्नित्यानंदैकभागिनः ॥३४॥
शंकरः ॥ कृतेपापेऽनुतापोवैयस्यपुंसःप्रजायते ॥ प्रायाश्चित्तंतुतस्योक्तंहरिसंस्मरणंपरं ॥ ३५॥ (नाम्नो
स्तियावतीशक्तिःपापनिर्हरणेहरेः ॥ तावत्कर्तुंनशक्नोतिपातकंपातकीजनः) ॥३६॥ ब्रह्मा ॥ नह्यपुण्यव

कृष्णा०

॥ २ ॥

तांलोकेमूढानांकुटिलात्मना ॥ भक्तिर्भवतिगोविंदेस्मरणंकीर्तनंतथा ॥३७॥ तदैवपुरुषोमुक्तोजन्मदुःख
जरादिभिः ॥ जितेंद्रियोविशुद्धात्मायदैवस्मरतेहरिं ॥३८॥ प्राप्तेकलियुगेघोरेधर्मज्ञानविवर्जिते ॥ नक
श्चित्स्मरतेदेवंकृष्णंकलिमलापहं ॥३९॥ नकलौदेवदेवस्यजन्मदुःखापहारिणः ॥ करोतिमर्त्योमूढात्मास्मर
णंकीर्तनंहरेः ॥ ४० ॥ येस्मरंतिसदाविष्णुंविशुद्धेनांतरात्मना ॥ तेप्रयांतिभयंत्यक्त्वाविष्णुलोकमनामयं
॥४१॥ गर्भजन्मजरारोगदुःखसंसारबंधनैः ॥ नबाध्यतेनरोनित्यंवासुदेवमनुस्मरन् ॥ ४२ ॥ यममार्गंम
हाघोरंनरकाणियमंतथा ॥ स्वप्नेपिनैवपश्येतयःस्मरेद्गरुडध्वजं ॥४३॥ हृदिरूपंमुखेनामनैवेद्यमुदरेहरेः ॥
पादोदकंचनिर्माल्यंमस्तकेयस्यसोच्युतः ॥४४॥ गोविंदस्मरणंपुंसांपापराशिमहाचलं ॥ असंशयंदहत्या
शुतूलराशिमिवानलः ॥४५॥ अगस्त्यः ॥ स्मरणादेवकृष्णस्यपापसंघातपंजरः ॥ शतधाभेदमायातिगि
रिर्वज्रहतोयथा ॥४६॥ कृष्णेरताःकृष्णमनुस्मरंतितद्भावितास्तद्गतमानसाश्च ॥ भिन्नेपिदेहेप्रविशंतिकृष्णं
हविर्यथामंत्रहुतंहुताशे ॥४७॥ साहानिस्तन्महच्छिद्रंसाचांधजडमूकता ॥ यन्मुहूर्तक्षणंवापिवासुदेवोनर्चि
त्यते ॥४८॥ नारायणोनामनरोनराणांप्रसिद्धचोरःकथितःपृथिव्यां ॥ अनेकजन्मार्जितपापसंचयंहरत्य

महा०

॥७५९॥

शेषं स्मृतमात्र एव ॥४९॥ यस्य संस्मरणादेव वासुदेवस्य चक्रिणः ॥ कोटिजन्मार्जितं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥५०॥ किंतस्य बहुभिस्तीर्थैः किंतपोभिः किमध्वरैः ॥ यो नित्यं ध्यायते देवं नारायणमनन्यधीः ॥५१॥ ये मा नवाविगतरागपरावरज्ञाना नारायणं सुरगुरुं सततं स्मरन्ति ॥ ध्यानेन तेन हत किल्बिषचेतनास्ते मातुः पयोधर रसं न पुनः पिबन्ति ॥५२॥ हे चित्तचितयस्वेह वासुदेवमहर्निशं ॥ नूनं यश्चितितः पुंसां हंतिसंसारबंधनं ॥५३॥ आलो ज्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ॥ इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥५४॥ स्मृते सकल कल्याणभा जनं यत्र जायते ॥ पुरुषस्तमजं नित्यं ब्रजामिशरणं हरिं ॥५५॥ वेदेषु यज्ञेषु तपस्सु चैव दानेषु तीर्थेषु व्रतेषु य च ॥ इष्टेषु पूर्तेषु च यत्प्रदिष्टं पुण्यं स्मृते तत्खलु वासुदेवे ॥५६॥ आराध्ये वनरो विष्णुं मनसा यद्यदिच्छति ॥ फलं प्राप्नोति विपुलं भूरि स्वल्पमथापि वा ॥५७॥ यन्नाम कीर्तनं भक्त्या विलापनमनुत्तमं ॥ मैत्रेया शेषपापानां धातूनामिव पावकः ॥५८॥ कलिकल्मषमल्युग्रं नरकार्तिप्रदं नृणां ॥ प्रयाति विलयं सद्यः सकृत्संकीर्तिते च्युते ॥५९॥ अनायासेन चायांति मुक्तिकेशवसंश्रिताः ॥ तद्विघाताय जायंते शक्राद्याः परिपंथिनः ॥६०॥ चतुः सागरमासाद्य जंबूद्वीपोत्तमे क्वचित् ॥ न पुमान् केशवादन्यः सर्वपापचिकित्सकः ॥६१॥ यदभ्यर्च्य हरिं भक्त्या

कृष्णा०

॥ ३ ॥

कृतेवर्षशतैरपि ॥ फलंप्राप्नोतिविपुलंकलौसंकीर्त्यकेशवं ॥६२॥ क्षीयतेतुयदाधर्मःप्राप्तेघोरेकलौयुगे ॥ त
दानकीर्तयेत्कश्चिन्मुक्तिदं देवमच्युतं ॥६३॥ अवशेनापियन्नामिकीर्तिते सर्वपातकैः ॥ पुमान्विमुच्यते स
द्यः सिंहत्रस्तैर्मृगैरिव ॥६४॥ नारायणेति मंत्रोस्ति वागस्ति वशवर्तिनी ॥ तथापि नरके घोरे पतन्तीत्येतदद्भुतं
॥ ६५ ॥ आर्ता विषण्णा शिथिलाश्च भीता घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः ॥ संकीर्त्य नारायणशब्दमात्रं विमुक्त
दुःखाः सुखिनो भवन्ति ॥६६॥ कौशिकः ॥ सकृदुच्चरितं यैस्तु कृष्णेति न विशंतिते ॥ गर्भागारगृहमातुर्यम
लोकं च दुःसहं ॥६७॥ कनाकपृष्ठगमनं पुनरावृत्तिलक्षणं ॥ कजपो वासुदेवेति मुक्तिबीजमनुत्तमं ॥ ६८ ॥
बुद्ध्या बुद्ध्याभ्यसे देतद्धरिरित्यक्षरद्वयं ॥ स्मरणात्कीर्तनाद्यस्य न पुनर्जायते भुवि ॥६९॥ हेजिह्वेममनिःस्नेहे
हरिं किं नानुभाषसे ॥ हरिं वदस्व कल्याणिसंसारोदधि नौ हरिः ॥ ७० ॥ असारे खलु संसारे सारात्सारतरो ह
रिः ॥ पुण्यहीनानां विदंति सारंगाश्च यथा जलं ॥७१॥ कुरुक्षेत्रेण किंतस्य किं काश्यापुष्करेण किं ॥ जिह्वाग्रे
वर्तते यस्य हरिरित्यक्षरद्वयं ॥७२॥ ब्रह्मा ॥ असारे खलु संसारे सारमेकं निरूपितं ॥ समस्तलोकनाथस्य सा
रमाराधनं हरेः ॥ ७३ ॥ सा जिह्वाया हरिं स्तौति तच्चित्तं यत्तदर्थं ॥ तावेव केवलौ श्लाघ्यौ यौ तत्पूजा करौ

महा०

॥७६०॥

करौ ॥ ७४ ॥ यस्तुविष्णुपरोनित्यंदृढभक्तिर्जितेन्द्रियः ॥ स्वगृहेपिवसत्यातितद्विष्णोःपरमंपदं ॥ ७५ ॥
 शंकरः ॥ साधुसाधुमहाभागसाधुदानवनाशन ॥ यन्मांपृच्छसिधर्मज्ञकेशवाराधनंप्रति ॥ ७६ ॥ निमि
 पंनिमिषार्धवामुहूर्तमपिभार्गव ॥ नादग्धाशेषपापानांभक्तिर्भवतिकेशवे ॥ ७७ ॥ किंतेनमनसाकार्ययन्न
 तिष्ठतिकेशवे ॥ मनोमुक्तिफलावाप्तौकारणंसुप्रयोजितं ॥ ७८ ॥ रोगोनामनसाजिह्वाययानस्तूयतेहरिः ॥
 गतौनामनतौकर्णौयाभ्यांतत्कर्मनश्रुतं ॥ ७९ ॥ नूनंतत्कंठशालूकमथवाप्युपजिह्विका ॥ रोगोनामनसा
 जिह्वायानवक्तिहरेर्गुणान् ॥ ८० ॥ भारभूतैःकरैःकार्यंकिंतस्यनृपशोर्द्विज ॥ यैर्हिनक्रियतेविष्णोर्गृहसंमा
 र्जनादिकं ॥ ८१ ॥ चरणौतौतुसफलौकेशवालयगामिनौ ॥ तेचनेत्रेमहाभागयाभ्यांसंदृश्यतेहरिः ॥ ८२ ॥
 किंतस्यचरणैःकार्यंवृथासंचरणैर्द्विज ॥ यैर्हिनव्रजतेजंतुःकेशवालयदर्शने ॥ ८३ ॥ वेदवेदांगविदुषांमुनीनां
 भावितात्मनां ॥ ऋषित्वमपिधर्मज्ञविज्ञेयंतत्प्रसादजं ॥ ८४ ॥ विचित्ररत्नपर्यंकेमहाभोगेचभोगिनः ॥ रमं
 तेनाकिरामाभिःकेशवस्मरणात्फलं ॥ ८५ ॥ अश्वमेधसहस्राणांयःसहस्रंसमाचरेत् ॥ नासौतत्फलमाप्नोति
 तद्भक्तैर्यदवाप्यते ॥ ८६ ॥ ररेमनुष्याःपुरुषोत्तमस्यकरौनकस्मान्मुकुलीकुरुध्वं ॥ क्रियाजुषांकोभवतांप्रया

कृष्णा०

॥ ४ ॥

सःफलं हियत्तत्पदमच्युतस्य ॥ ८७ ॥ विष्णोर्विमानं यः कुर्यात्स कृद्भक्त्या प्रदक्षिणं ॥ अश्वमेधसहस्रस्य फलं
प्राप्नोति मानवः ॥ ८८ ॥ प्रदक्षिणं तु यः कुर्याद्भक्तिं भक्तिसमन्वितः ॥ हंसयुक्तविमानेन विष्णोर्लोकं स गच्छति
॥ ८९ ॥ तीर्थकोटि सहस्राणि व्रतकोटि शतानि च ॥ नारायणप्रणामस्य कलां नार्हति षोडशीं ॥ ९० ॥ उरसा
शिरसा दृष्ट्या मनसा वचसा तथा ॥ पञ्चाङ्गराभ्यां जानुभ्यां प्रणामोऽष्टाङ्ग इरितः ॥ ९१ ॥ शाठ्येनापि न मस्का
रं कुर्वतः शार्ङ्गपाणये ॥ शतजन्मार्जितं पापं नश्यत्येव न संशयः ॥ ९२ ॥ संसारार्णवमग्नानां नराणां पापकर्म
णां ॥ नान्योद्धर्ता जगन्नाथं मुक्त्वानारायणं प्रभुं ॥ ९३ ॥ रेणुकुण्ठितगात्रस्य कणायावन्ति भारत ॥ तावद्
र्षसहस्राणि विष्णुलोके महीयते ॥ ९४ ॥ पावनं विष्णुनैवेद्यं सुभोज्यमृषिभिः स्मृतं ॥ अन्यदेवस्य नैवेद्यं मुक्त्वा
चांद्रायणं चरेत् ॥ ९५ ॥ कोट्यै देवसहस्रैस्तु मासोपोषणकोटिभिः ॥ तत्फलं लभते पुंभिर्विष्णोर्नैवेद्यभक्षणात्
॥ ९६ ॥ विष्णोर्नैवेद्यशेषेण यो भुनक्ति दिने दिने ॥ सिक्थे सिक्थे लभेत्पुण्यं चांद्रायणशताधिकं ॥ ९७ ॥ नैवेद्य
शेषं तु लसी विमिश्रितं विशेषतः पादजलेन सिक्तं ॥ यो श्रातिनित्यं पुरतो मुरारेः प्राप्नोति यज्ञायुतकोटिपुण्यं
॥ ९८ ॥ त्रिरात्रफलदानद्योयाः काश्चिदसमुद्रगाः ॥ समुद्रगास्तु पक्षस्य मासस्य सरितां पतिः ॥ ९९ ॥ षण्मास

महा०

॥ ७६१ ॥

फलदागोदावत्सरस्यतुजाह्वी ॥ विष्णुपादोदकस्यैताःकलांनार्हतिषोडशीं ॥१००॥ गंगाप्रयागगयपुष्कर
नैमिषाणिसंसेवितानिबहुशःकुरुजांगलानि ॥ कालेनतीर्थसलिलानिपुनंतिपापंपादोदकंभगवतःप्रपुना
तिसद्यः ॥१०१॥ यानिकानिचतीर्थानिब्रह्मांडांतर्गतानिच ॥ विष्णुपादोदकस्यैताःकलांनार्हतिषोडशीं
॥१०२॥ स्नात्वापादोदकंविष्णोःपिबन्शिरसिधारयेत् ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तोवैष्णवींसिद्धिमाप्नुयात् ॥१०३॥
यथापादोदकंपुण्यंनिर्माल्यंचानुलेपनं ॥ नैवेद्यंधूपशेषश्चआरार्तिश्चतथाहरेः ॥१०४॥ तुलस्यास्तुरजोजुष्टं
नैवेद्यस्यचभक्षणं ॥ निर्माल्यंशिरसाधार्यमहापातकनाशनं ॥१०५॥ भक्त्यावायदिवाभक्त्याचक्रांकित
शिलांप्रति ॥ दर्शनंस्पर्शनंवापिसर्वपापप्रणाशनं ॥१०६॥ शालग्रामशिलायत्रतत्रसन्निहितोहरिः ॥ तत्र
स्नानंचदानंचवाराणस्याःशताधिकं ॥१०७॥ म्लेच्छदेशेशुचौवापिचक्रांकोयत्रतिष्ठति ॥ योजनानितथा
त्रीणिममक्षेत्रंवसुंधरे ॥१०८॥ शालग्रामोद्भवोदेवःशैलंचक्रांकमंडलं ॥ यत्रापिनीयतेतत्रवाराणस्याःशताधि
कं ॥१०९॥ शालग्रामोद्भवोदेवोद्धारवतीभवः ॥ उभयोःसंगमोयत्रमुक्तिस्तत्रनसंशयः ॥११०॥ हरि
णामुक्तिदानीहिमुक्तिस्थानानिसर्वशः ॥ सयस्यसर्वभावेषुतस्यतैःकिंप्रयोजनं ॥१११॥ हरिर्यातिहरिर्या

कृष्णा०

॥ ५ ॥

तिदस्युव्याजेनयोवदेत् ॥ सोपिसद्गतिमाप्नोतिगतिंसुकृतिनोयथा ॥११२॥ वासुदेवंपरित्यज्ययोन्यंदैवमु
पासते ॥ त्यक्त्वामृतंसमूढात्माभुंक्तेहालाहलंविषं ॥११३॥ त्यक्त्वामृतंयथाकश्चिदन्यपानंपिबेन्नरः ॥ त
थाहरिंपरित्यज्ययोन्यंदैवमुपासते ॥११४॥ स्वधर्मतुपरित्यज्यपरधर्मचरेद्यथा ॥ तथाहरिंपरित्यज्ययोन्यं
दैवमुपासते ॥ ११५ ॥ यथागंगोदकंत्यक्त्वापिबेत्कूपोदकंनरः ॥ तथाहरिंपरित्यज्ययोन्यंदैवमुपासते
॥११६॥ गांचत्यक्त्वासमूढात्मागर्दभींवंदतेयथा ॥ तथाहरिंपरित्यज्ययोन्यंदैवमुपासते ॥११७॥ स्वमात
रंपरित्यज्यश्वपाकींवंदतेयथा ॥ तथाहरिंपरित्यज्ययोन्यंदैवमुपासते ॥११८॥ वासुदेवंपरित्यज्ययोन्यंदैव
मुपासते ॥ तृषितोजाह्नवीतीरेकूपंखनतिदुर्मतिः ॥११९॥ यावत्स्वस्थमिदंपिंडंनिरुजंकरणान्वितं ॥ ता
वत्कुरुष्वात्महितंपश्चात्तापेनतप्यसे ॥१२०॥ यावत्स्वास्थ्यंशरीरेषुकरणेषुचपाटवं ॥ तावदर्चयगोविंदमा
युष्यंसार्थकंकुरु ॥१२१॥ स्मर्यतांतुहृषीकेशोहृषीकेषुदृढेषुच ॥ अदृढेषुहृषीकेषुहृषीकेशंस्मरंतिके ॥ १२२ ॥
यावच्चिंतयतेजंतुर्विषयान्विषसन्निभान् ॥ तावच्चेत्स्मरतेविष्णुंकोनमुच्येतबंधनात् ॥१२३॥ यावत्प्रलपते
जंतुर्लोकवार्तादिभिःसदा ॥ तावच्चेद्ददतेविष्णुंकोनमुच्येतबंधनात् ॥१२४॥ श्रीसूतः ॥ ज्ञात्वाविप्रैस्ति

महा०

॥७६२॥

थिसम्यक्दैवज्ञैःसमुदीरितां ॥ कर्तव्यउपवासस्तुअन्यथानरकं व्रजेत् ॥१२५॥ क्षयेवाप्यथवावृद्धौसंप्राप्तेवादि
नक्षये ॥ उपोष्याद्वादशीपुण्यापूर्वविद्धांपरित्यजेत् ॥१२६॥ पूर्वविद्धांप्रकुर्वाणोनरोधर्मान्निक्कृतति ॥ संतते
स्तुविनाशायसंपदोहरणायच ॥१२७॥ कलावेधेतुविप्रेन्द्रदशम्यैकादशींत्यजेत् ॥ सुरायाविंदुनास्पृष्टंगंगां
भइवसंत्यजेत् ॥१२८॥ श्वहतौपंचगव्यंचदशम्यादूषितांत्यजेत् ॥ एकादशींद्विजश्रेष्ठपक्षयोरुभयोरपि
॥१२९॥ तस्माद्विप्रनविद्धाहिकर्तव्यैकादशीक्वचित् ॥ विद्धाहंतिपुरापुण्यंश्राद्धंचवृषलीपतिः ॥१३०॥
जप्तंदत्तंहृतंस्नातंतथापूजाकृताहरेः ॥ तत्सर्वविलयंयातितमःसूर्योदयेयथा ॥१३१॥ एकादश्यांयदाब्रह्मन्
दिनक्षयतिथिर्भवेत् ॥ उपोष्याद्वादशीतत्रत्रयोदश्यांतुपारणं ॥१३२॥ प्रतिपत्प्रभृतयःसर्वाउदयादुदयाद्र
वेः ॥ संपूर्णाइतिविज्ञेयाहरिवासरवर्जिताः ॥१३३॥ अरुणोदयकालेतुदशमीयदिदृश्यते ॥ पापमूलंतदा
ज्ञेयमेकादश्युपवासनं ॥१३४॥ अरुणोदयवेलायांदशमीयदिदृश्यते ॥ नतत्रैकादशीकार्याधर्मकामार्थना
शिनी ॥१३५॥ चतस्रोघटिकाःप्रातररुणोदयउच्यते ॥ यतीनांस्नानकालोयंगंगांभःसदृशःस्मृतः ॥१३६॥ उद
यात्प्राग्यदाविप्रामुहूर्तद्वयसंयुता ॥ संपूर्णैकादशीनामतत्रैवोपवसेद्बृही ॥१३७॥ उदयात्प्राक्त्रिघटिका

कृष्णा०

॥ ६ ॥

महा०

व्यापिन्येकादशीयदा ॥ संदिग्धैकादशीनामवर्ज्याधर्मार्थनाशनी ॥१३८॥ पुत्रपौत्रप्रवृद्ध्यर्थद्वादश्यामुप
वासयेत् ॥ तत्रक्रतुशतंपुण्यंत्रयोदश्यांतुपारणं ॥१३९॥ उदयात्प्राक्द्विघटिकाव्यापिन्येकादशीयदा ॥
संकीर्णैकादशीनामवर्ज्याधर्मार्थकांक्षिभिः ॥१४०॥ पुत्रराज्यप्रवृद्ध्यर्थद्वादश्यामुपवासनं ॥ तत्रक्रतुशतं
पुण्यंत्रयोदश्यांतुपारणं ॥१४१॥ दशमीशेषसंयुक्तागांधार्यासमुपोषिता ॥ तस्याःपुत्रशतंनष्टंतस्मात्तांपरि
वर्जयेत् ॥१४२॥ अपीषद्दशमीविद्धासदातांपरिवर्जयेत् ॥ सुराविंदुसमायुक्तांप्रवदंतिमनीषिणः ॥ १४३ ॥
बह्वागमविरोधेषुब्राह्मणेषुविवादिषु ॥ उपोष्याद्वादशीतत्रत्रयोदश्यांतुपारणं ॥१४४॥ एकादश्यांतुविद्धा
यांसंप्राप्तेश्रवणेतथा ॥ उपोष्याद्वादशीपुण्यापक्षयोरुभयोरपि ॥१४५॥ उपरागसहस्राणिव्यतीपातायुता
निच ॥ अमालक्षंतुद्वादश्याःकलांनार्हतिपोडशीं ॥ १४६ ॥ शुद्धापिद्वादशीग्राह्यापरतोद्वादशीयदि ॥
विषंतुदशमीज्ञेयामृतंचैकादशीतिथिः ॥१४७॥ विषप्रधानावर्ज्यासामृताग्राह्याप्रयत्नतः ॥ द्वादश्यांभोज
नंचैवविद्धायांहर्युपोषणं ॥१४८॥ यःकुर्यान्मंदबुद्धित्वान्निरयंसोधिगच्छति ॥ यानिकानिचवाक्यानिवि
द्धोपोषपराणिच ॥१४९॥ धनदार्चापराणिस्युर्वैष्णवीनदशायुता ॥ अथवामोहनार्थायमोहिन्याभगवा

॥७६३॥

न्हरिः ॥१५०॥ अर्थितःकारयामासव्यासरूपीजनार्दनः ॥ धनदार्चाविवृद्ध्यर्थमहावित्तलयस्यच ॥ असु
राणांमोहनार्थपापंडानांविवृद्ध्ये ॥१५१॥ आत्मस्वरूपाविज्ञप्त्यैस्वल्लोकाप्राप्तयेतथा ॥ एवंविद्धांपरित्यज्य
द्वादश्यामुपवासयेत् ॥१५२॥ कोटिजन्मार्जितंपापमेकयैवविनश्यति ॥ ततःकोटिगुणंचापिनिषिद्धस्येत
रैर्जनैः ॥१५३॥ यदनादिकृतंपापंयदूर्ध्वयत्करिष्यति ॥ तत्सर्वविलयंयातिपरेषामुपवासनात् ॥ १५४ ॥
नचतस्मात्प्रियतमःकेशवस्यममापिच ॥ एकादश्यांह्यवेधेतुद्वादशींनपरित्यजेत् ॥१५५॥ पारणेमरणेचैव
तिथिस्तात्कालिकीस्मृता ॥ ब्रह्मचारीगृहस्थोवावानप्रस्थोयतिस्तथा ॥१५६॥ ब्राह्मणःक्षत्रियोवैश्यःशूद्रो
भर्तृमतीतथा ॥ अभर्तृकातथान्येचसूतवैदेहिकादयः ॥ १५७ ॥ एकादश्यांनभुंजीतपक्षयोरुभयोरपि ॥
एकादश्यांतुयोभुंक्तेमोहेनावृतचेतसा ॥१५८॥ शुक्लायामथकृष्णायांनिरयंयातिसध्रुवं ॥ विवेचयतियोमो
हाच्छुक्लाकृष्णेतिपापकृत् ॥१५९॥ एकादशींसवैयातिनिरयंनात्रसंशयः ॥ यथागौर्नैवहंतव्याशुक्लाकृष्णे
तिभामिनि ॥१६०॥ एकादश्यांनभुंजीतपक्षयोरुभयोरपि ॥ यानिकानिचवाक्यानि कृष्णैकादशिवर्जने
॥१६१॥ भरण्यादिनिषेधेचतानिकाम्यफलार्थिनां ॥ कामिनोपिहिसिद्ध्यर्थकुर्युरेवोपवासनं ॥१६२॥ प्रीण

कृष्णा०

॥ ७ ॥

नार्थहरेर्नित्यं न तु काम्यव्यपेक्षया ॥ तस्माच्छुक्लामथो कृष्णां भरण्यादियुतामपि ॥ १६३ ॥ प्रत्यवायनिषेधा
र्थामुपवासीत नित्यशः ॥ प्रीणनार्थं हरेश्चापि विष्णुलोकस्य चाप्तये ॥ १६४ ॥ कलावार्धकलावापि परतो द्वाद
शी यदि ॥ द्वादशद्वादशीर्हति पूर्वेषुः पारणे कृते ॥ १६५ ॥ अतिरिक्ता द्वादशी चेद्यस्तां नोपोषयेद्यदि ॥ द्वा
दशद्वादशीर्हति द्वादशी चातिलंघिता ॥ १६६ ॥ द्वादश्यामतिरिक्तायां यो भुंक्ते पूर्ववासरे ॥ द्वादशद्वादशीर्ह
ति द्वादशीं न परित्यजेत् ॥ १६७ ॥ द्वादशीं श्रवणोपेतां यो नोपोष्यात्सुमंदधीः ॥ पंचसंवत्सरकृतं पुण्यं तस्य
विनश्यति ॥ १६८ ॥ एकादशीमुपोष्याथ द्वादशीमप्युपोषयेत् ॥ न तत्र विधिलोपः स्यादुभयोर्देवता हरिः
॥ १६९ ॥ अल्पायामपि विप्रेन्द्रपारणं तु कथं भवेत् ॥ पारयित्वा दकेनापि भुंजानो नैव दुष्यति ॥ अशितानशि
तायस्मादापो विद्वद्भिरीरिताः ॥ १७० ॥ अंभसा केवलेनैव करिष्ये व्रतपारणं ॥ तद्विशिष्टं मुनिप्रोक्तमशिता
नशितं च यत् ॥ १७१ ॥ न काशी न गया गंगानरे वानचपुष्करं ॥ न चापि कौरवं क्षेत्रं तुल्यं भूपहरेर्दिनात् ॥ १७२ ॥
अश्वमेधसहस्राणि वा जपेयशतानि च ॥ एकादश्युपवासस्य कलां नार्हति षोडशीं ॥ १७३ ॥ एकादशीसमुत्थे
न वह्निना पातकैर्धनं ॥ भस्मीभवति राजेन्द्र अपि जन्मशतोद्भवं ॥ १७४ ॥ नेदृशं पावनं किंचिन्नराणां भुवि वि

महा०

॥ ७६४ ॥

द्यते ॥ यादृशंपद्मनाभस्यदिनंपातकहानिदं ॥ १७५ ॥ तावत्पापानिदेहेस्मिंस्तिष्ठंतिमनुजाधिप ॥ याव
न्नोपोषयेज्जंतुःपद्मनाभदिनंशुभं ॥ १७६ ॥ एकादशेन्द्रियैःपापंयत्कृतंभवतिप्रभो ॥ एकादश्युपवासेनतत्सर्वं
विलयंत्रजेत् ॥ १७७ ॥ एकादशीसमंकिंचित्पवित्रंनहिविद्यते ॥ व्याजेनापिकृताराजन्नदर्शयतिभास्करिं
॥ १७८ ॥ श्रीव्यासः॥अन्नंनिवेदयेन्मह्यंप्राप्तेमद्वासरेशुभे ॥ तस्यापिनरकप्राप्तिःकिंपुनर्भोजनेकृते ॥ १७९ ॥
सब्रह्महासगोघ्नश्चसस्तेनोगुरुतल्पगः ॥ एकादश्यांतुभुंजानःपक्षयोरुभयोरपि ॥ १८० ॥ वरंस्वमातृगमनं
वरंगोमांसभक्षणं ॥ वरंहत्यासुरापानमेकादश्यन्नभक्षणात् ॥ १८१ ॥ एकादशीदिनेपुण्येभुंजतेयेनराधमाः ॥
अवलोक्यमुखंतेषामादित्यमवलोकयेत् ॥ १८२ ॥ पृथिव्यांयानिपापानिब्रह्महत्यादिकानिच ॥ अन्नमाश्रि
त्यतिष्ठंतिसंप्राप्तेहरिवासरे ॥ १८३ ॥ रुग्मांगदः ॥ अष्टवर्षाधिकोयस्तुह्यशीतिर्नहिपूर्यते ॥ योभुंक्तेमानवः
पापोविष्णोरहनिचागते ॥ १८४ ॥ पितावायदिवापुत्रोभार्यावापिसुहृज्जनः ॥ पद्मनाभदिनेभुंक्तेनिग्राह्यो
दस्युवद्भवेत् ॥ १८५ ॥ ब्रह्मा ॥ उपोष्यद्वादशींपुण्यांसर्वपापक्षयप्रदां ॥ नपश्यंतियमंवापिनरकाणिनया
तनां ॥ १८६ ॥ शंकरः॥रटंतीहपुराणानिभूयोभूयोवरानने॥नभोक्तव्यंनभोक्तव्यंसंप्राप्तेहरिवासरे ॥ १८७ ॥

कृष्णा०

॥ ८ ॥

द्वादशीनप्रमोक्तव्यायावदायुःप्रवर्तते ॥ अर्चनीयोहपीकेशोविशुद्धेनांतरात्मना ॥१८८॥ भक्त्याग्राह्योह
पीकेशोनधनैर्धरणीसुराः ॥ भक्त्यासंपूजितोविष्णुःफलंघत्तेसमीहितं ॥१८९॥ जलेनापिजगन्नाथःपूजि
तःक्लेशनाशनः॥ परितोषंप्रयात्याशुतृषार्तस्तुयथाजलैः ॥१९०॥ आसीनस्यशयानस्यतिष्ठतोव्रजतोपिवा ॥
रमस्वपुंडरीकाक्षनृसिंहहृदयेमम ॥१९१॥ करावलंबनंदेहिश्रीकृष्णकमलेक्षण ॥ भवपंकार्णवेधोरेमज्जतो
ममसर्वदा ॥१९२॥ सर्वगश्चैवसर्वात्मासर्वावस्थासुचाच्युत ॥ रमस्वपुंडरीकाक्षनृसिंहहृदयेमम ॥१९३॥
(एकादश्यांनभुंजीतनसुरांवापिवेत्कचित् ॥ ब्राह्मणोनैवहंतव्यइत्येषावैदिकीस्मृतिः) ॥१९४॥ त्राहित्रा
हिजगन्नाथवासुदेवाच्युताव्यय ॥ मांसमुद्धरगोविंददुःखसंसारसागरात् ॥१९५॥ एतत्पुण्यमिदंगुह्यंपवि
त्रंपापनाशनं ॥ आयुष्यंचयशस्यंचधन्यंदुःखप्रनाशनं ॥१९६॥ कलौपापंकियन्मात्रंहत्यास्तेयादिसंभवं ॥
स्मृतेमनसिगोविंदेदह्यतेतूलराशिवत् ॥१९७॥ कलौकेशवभक्तानांनभयंविद्यतेकचित् ॥ स्मृतेसंकीर्तिते
ध्यातेसंक्षयंयातिपातकं ॥१९८॥ अध्येतव्यमिदंशास्त्रंश्रोतव्यमनसूयया ॥ भक्तेभ्यश्चप्रदातव्यंधार्मिकेभ्यः
पुनःपुनः॥१९९॥ अधीयानाहदंशास्त्रंविष्णोर्माहात्म्यमुत्तमं ॥ सर्वपापविनिर्मुक्ताःप्राप्नुवंतिपरंपदं ॥२००॥

महा०

॥७६५॥

श्रुत्वाधर्मविजानातिश्रुत्वात्यजतिदुर्मतिं ॥ श्रुत्वाज्ञानमवाप्नोतिश्रुत्वामोक्षंचगच्छति ॥२०१॥ तस्मादिदं
सदासेव्यंश्रोतव्यंचसदैवहि ॥ कुतर्कदावदग्धेभ्योनदातव्यंकथंचन ॥२०२॥ संसारविषपानेनयेमृताःप्रा
णिनोभुवि ॥ अमृतायस्मृतस्तेपांकृष्णामृतमहार्णवः ॥२०३॥ क्लिन्नपादोदकेनैवयस्यनित्यंकलेवरं ॥ ती
र्थकोटिसहस्रैस्तुस्नातोभवतिप्रत्यहं ॥२०४॥ तीर्थकोटिसहस्रैस्तुसेवितैःकिंप्रयोजनं ॥ तोयंयदिपिवेन्नित्यं
शालग्रामशिलाच्युतं ॥२०५॥ शालग्रामशिलास्पर्शयेकुर्वतिदिनेदिने ॥ वाञ्छंतिकरसंस्पर्शतेषांदेवाःसवा
सवाः॥२०६॥ दुःसहोनारकोवह्निर्दुःसहायमकिंकराः॥ विषमश्चांतकपथःप्रेतत्वंचातिदारुणं ॥२०७॥ संचिं
त्यमनसाप्येवंपातकाद्विनिवर्तयेत् ॥ स्मरणंकीर्तनंविष्णोःसदैवनपरित्यजेत् ॥२०८॥ अच्युतानंतगोविंद
नामोच्चारणभेषजात् ॥ नश्यंतिसकलारोगाःसत्यंसत्यंवदाम्यहं ॥२०९॥ सकृदुच्चरितंयेनहरिरित्यक्षरद्वयं॥
बद्धःपरिकरस्तेनमोक्षायगमनंप्रति ॥२१०॥ एवंब्रह्मादयोदेवाःकृपयश्चतपोधनाः ॥ कीर्तयंतिपरंश्रेष्ठंदेवंना
रायणंप्रभुं ॥२११॥ किंतस्यदानैःकिंतीर्थैःकिंतपोभिःकिमध्वरैः ॥ योनित्यंध्यायतेदेवंनारायणमनन्यधीः
॥२१२॥ नित्योत्सवोभवेत्तेषांनित्यश्रीर्नित्यमंगलं ॥ येषांहृदिस्थोभगवान्मंगलायतनंहरिः॥२१३॥ जीवंश्च

कृष्णा०

॥ ९ ॥

तुर्दशादूर्ध्वपुरुषोनियमेनतु ॥२१४॥ दशावराणां देहानां कारणानि करोत्ययं ॥ स्त्रीवाप्यनूनदशकंदेहं मानु
षमार्जयेत् ॥२१५॥ चतुर्दशोर्ध्वजीवीनिसंसारश्चादिवर्जितः ॥ अतो वित्त्वापरं देवं मोक्षाशाकामहामुने
॥२१६॥ आचतुर्दशमादृषात्पुरुषोनियमेनतु ॥ दशावराणां देहानां कारणानि करोत्ययं ॥२१७॥ अतः क
र्मक्षयान्मुक्तिः कुत एव भविष्यति ॥ समानां विषमा पूजा विषमाणां समा तथा ॥२१८॥ क्रियते येन देवोपि स्व
पदाद्भ्यते हि सः ॥ वित्तं बंधुर्वयः कर्मविद्या चैव तु पंचमी ॥ एतानि मान्यस्थानानि गरीयो ह्युत्तरोत्तरं ॥२१९॥
गुणानुसारिणीं पूजां समां दृष्टिं च यो नरः ॥ सर्वभूतेषु कुरुते तस्य विष्णुः प्रसीदति ॥२२०॥ यथा सुहृत्सुकर्तव्यं
पितृभ्रातृसुतेषु च ॥ तथा करोति पूजां हि समबुद्धिः स उच्यते ॥ २२१ ॥ तिर्यक् पुंड्रं न कुर्वीत संप्राप्ते मरणेपि वा
॥२२२॥ न चान्यनाम विब्रूयात् परा न्नारायणादृते ॥ नैवेद्यशेषं देवस्य यो भुनक्ति दिने दिने ॥२२३॥ सिक्थे सि
क्थे भवेत् पुण्यं चांद्रायणशताधिकं ॥ ऊर्ध्वपुंड्रमृजुं सौम्यं ललाटे यस्य दृश्यते ॥२२४॥ स चंडालोपि शुद्धात्मा
पूज्य एव न संशयः ॥२२५॥ अशुचिर्वाप्य नाचारो मनसा पापमाचरन् ॥२२६॥ शुचिरेव भवेन्नित्यमूर्ध्वपुंड्रां
कितो नरः ॥ ऊर्ध्वपुंड्रविहीनस्य स्मशानसदृशं मुखं ॥२२७॥ अवलोक्य मुखं तस्य आदित्यमवलोकयेत् ॥

महा०

॥ ७६६ ॥

यज्ञोदानंतपश्चैव स्वाध्यायः पितृतर्पणं ॥२२८॥ व्यर्थं भवति तत्सर्वमूर्ध्वपुंड्रं विना कृतं ॥ गोपीचंदनलिप्तांगो
 यं यं पश्यति चक्षुषा ॥२२९॥ तंतं शुद्धं विजानीयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ आस्फोटयंति पितरः प्रनृत्यंति पि
 तामहाः ॥२३०॥ वैष्णवोऽस्मत्कुले जातः स नः संतारयिष्यति ॥ जीवितं विष्णुभक्तस्य वरं पंच दिनान्यपि ॥२३१॥
 न तु कल्पसहस्रैस्तु भक्तिहीनस्य केशवे ॥ किं तेन जातमात्रेण भूभारेणान्नशत्रुणा ॥२३२॥ यो जातो नार्चयेद्दि
 ष्णुं न स्मरेन्नापि कीर्तयेत् ॥ यो ददाति द्विजातिभ्यश्चंदनं गोपिर्मर्दितं ॥२३३॥ अपि सर्षपमात्रेण पुनात्या सप्त
 मंकुलं ॥ ज्ञानी च कर्माणि सदोदितानि कुर्यादकामः स ततं भवेत् ॥२३४॥ अतीतानागता ज्ञानी त्रैलोक्यद्वर
 णक्षमः ॥ एतादृशोऽपि नाचारं श्रौतं स्मार्तं परित्यजेत् ॥२३५॥ यदेव विद्यया करोति श्रद्धयोपनिषदात्तदेव वी
 र्यवत्तरं भवति ॥ कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः ॥२३६॥ एवं त्वयि नान्यथेतोस्ति न कर्मलिप्यते नरे ॥
 आचारश्चैव साधूनामात्मनस्तुष्टिरेव च ॥२३७॥ वेदप्रणिहितो धर्मो ह्यधर्मस्तद्विपर्ययः ॥ निष्कामं ज्ञानपूर्वतु
 निवृत्तमिह चोच्यते ॥२३८॥ निवृत्तं सेवमानस्तु ब्रह्माभ्येतिसनातनं ॥२३९॥ श्रीमदानंदतीर्थार्यसहस्रकि
 रणोत्थिता ॥ गीततिः सततं सेव्या गीर्वाणैः सिद्धिदा भवेत् ॥ २४० ॥ यस्य त्रीण्युदितानि वेदवचने रूपाणि

कृष्णा०

॥ १० ॥

दिव्यान्यलंबद्वतदर्शतमित्थमेवनिहितंदेवस्यभर्गोमहत् ॥ वायोरामवचोनयंप्रथमकंपृक्षोद्वितीयंवपुर्मध्वो
यत्तुतृतीयमेतदमुनाग्रंथःकृतःकेशवे ॥ २४१ ॥ यःसर्वगुणसंपूर्णःसर्वदोषविवर्जितः ॥ प्रीयतांप्रीतएवालं
विष्णुर्मेपरमःसुहृत् ॥ २४२ ॥ इतिश्रीमदानंदतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितःकृष्णामृतमहार्णवःसंपूर्णः ॥



॥ कृष्णामृतमहार्णवःसंपूर्णः ॥

महा०

॥ ७६७ ॥

**The Credit of getting the Sarvamoola Books Scanned goes to Panditavareenya ityaadi
birudankita Shreemajjalihaala Shreenivaasaachaaryasya Vidyaa Suta, "Gomanjari" Udgrantha
kartru, (Raghunatha suri virachita Manikya manjari granthasya Khandana Grantha) Veda
Shaastra Puraanaartha Vishaarada, Panditavareenya Shree Dwarakaanaathaachaaryaru.
My heartfelt salute for him to provide me such a wonderful opportunity to work on this
project.**

**Project Started on : 21 December 2009
Project Completed on : 20 March 2011**

Scanned By : Aravindacharya Haranahalli, aravindbharadwajhs@gmail.com